

בג"ץ 7001/13 - איגור לבוט ואח' נ' מדינת ישראל ואח'

בג"ץ 7001/13 - איגור לבוט ואח' נ' מדינת ישראל ואח' עליון

בג"ץ 7001/13

1. איגור לבוט

2. סבטלנה לבוט

נ ג ד

1. מדינת ישראל

2. צחי בן חביב גבאי

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

[29.10.2013]

כבוד השופט י' דנציגר

כבוד השופט ע' פוגלמן

כבוד השופט י' עמית

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותרים:

עו"ד איגור גלידר

בשם המשיבה 1:

עו"ד יצחק ברט

בשם המשיב 2:

עו"ד יאיר גולן; עו"ד נחשון שוחט

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

לפנינו עתירה המכוונת להחלטת מנהל המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה שלא להגיש ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בנצרת, שבמסגרתו הוטל על המשיב 2 (להלן: המשיב) עונש של שישה חודשי מאסר בעבודות שירות, בגין הרשעתו בגרם מוות ברשלנות ונהיגה בשכרות.

1. ביום 23.12.2012 הוגש לבית המשפט המחוזי בנצרת כתב אישום מתוקן (במסגרת הסדר טיעון) נגד המשיב, שבו יוחסו לו עבירות של גרם מוות ברשלנות ונהיגה בשכרות. על-פי המפורט בכתב האישום המתוקן, בשעת לילה מאוחרת בחודש מרץ 2012 בילה המשיב עם חבריו בפאב ושתה משקאות אלכוהוליים. באותו זמן נכח בפאב גם בנם של העותרים (להלן: המנוח), שאף הוא בילה עם חבריו. בסמוך לשעה 2:40 לפנות בוקר, התעורר עימות בין אחד מחבריו של המשיב לבין המנוח או אחד מחבריו. העימות הוביל להתקהלות, שבסופה יצאו כולם מהפאב. העימות המילולי התפתח לעימות פיזי, שבעקבותיו החליטו המשיב ואחד מחבריו (להלן: החבר) לעזוב את המקום. המשיב נכנס לרכב עם חברו, והניע אותו כשהוא תחת השפעת אלכוהול. המשיב ניסה לצאת מהחנייה, ובינתיים התפתח ויכוח נוסף בין חברו לבין אחת מחברותיו של המנוח. המשיב סגר את חלון הנהג והחל בנהיגה איטית קדימה כדי לצאת מהמקום. למשמע הוויכוח, הגיעו המנוח וחבריו לרכב, נעמדו מסביבו, ניסו להיתלות עליו, צעקו, חבטו על שמשות הרכב, על הדלתות ועל מכסה המנוע, ואף ניסו לפתוח את דלת הנהג. המשיב, שנתיב נסיעתו נחסם על-ידי המנוח וחבריו, הסיע את הרכב אחורה במהירות, ולאחר מכן פתח בנסיעה מהירה קדימה לכיוון היציאה ממגרש החנייה. במהלך הנסיעה קדימה, פגע הרכב במנוח וכתוצאה מכך נגרם מותו. יצוין כי בכתב האישום המקורי, הואשם המשיב בעבירת הריגה, אך במסגרת משא ומתן להסדר טיעון הומר סעיף העבירה לגרימת מוות ברשלנות.
2. בעקבות הודאתו, הורשע המשיב בכתב האישום המתוקן, והצדדים טענו לעניין חומרת העונש. התביעה טענה כי מידת האשם של המשיב היא גבוהה, ולכן ביקשה להטיל עליו עונש של 30 חודשי מאסר בפועל. המשיב, מצדו, עתר לעונש של מאסר בעבודות שירות. בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ת' כתיילי) קבע כי מתחם העונש ההולם הוא בין 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לבין שנתיים מאסר בפועל, כאשר קביעת העונש תלויה בחומרת הרשלנות. נקבע כי במקרה דנן לא ניתן להצביע על מאפיינים בולטים של נהיגה רשלנית, על אף שכרותו של המשיב, וכן כי קיימות נסיבות שאינן קשורות לנהיגת המשיב, שמקורן בהתנהגות המנוח, וכי אין ספק כי נסיבות אלה תרמו להתרחשות התוצאה הקטלנית. צוין כי המשיב חש מאוים וניסה להתרחק מן המקום (על אף שלא היה מעורב במישרין בעימות), וכי המנוח וחבריו לא נתנו לו לעשות כן והתנפלו על הרכב בזמן הנסיעה. בצד האמור, בית המשפט הוסיף וקבע כי לא ניתן להניח מעל לכל ספק סביר כי תוצאת הדריסה הייתה נמנעת אילו המשיב לא היה שיכור, ולא ניתן לקבוע כי השכרות היא שהובילה לתאונה. בהמשך, בבחינת נסיבותיו האישיות של המשיב, צוין כי הוא בחור צעיר ונורמטיבי שנטל אחריות על מעשיו. בשל מידת הרשלנות הנמוכה, ומאפייניו החיוביים של המשיב, הוחלט כי אין מקום לשולחו למאסר מאחורי סורג ובריח. לפיכך, קבע בית המשפט המחוזי כי המשיב יישלח למאסר בפועל שירות של עבודות לתקופה של שישה חודשים, וכן הטיל עליו קנס בסך 15,000 ש"ח; מאסר על תנאי בן 12 חודשים; פסילת רישיון בפועל למשך שנתיים; ופסילת מותנית של רישיון הנהיגה לתקופה של שנה נוספת.
3. בעקבות גזר הדין, הועברה המלצה מפרקליטות המחוז לפרקליטות המדינה לשקול הגשת ערעור בנדון. מנהל המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה החליט שלא להגיש ערעור, נוכח ההלכות הרבות שיצאו מאת בית משפט זה בנוגע לנסיבות החריגות שבהן תתערב ערכאת ערעור בגזרי דין, כמו גם ההבנה שבית המשפט המחוזי לא סטה באופן ניכר מהעונש ההולם למשיב. לפני קבלת ההחלטה שלא לערער, הובא בפני מנהל המחלקה הפלילית מכתבם של העותרים, שבגדרו הובאה עמדתם כי יש לערער על גזר הדין.

4. מכאן העתירה שלפנינו. העותרים, הוריו של המנוח, טוענים כי ההחלטה שלא להגיש ערעור על גזר הדין חורגת ממתחם הסבירות. לדבריהם, גזר הדין איננו סביר וסוטה באופן ניכר ממדיניות הענישה הראויה. לשיטתם, היה מקום בנסיבות העניין להטיל עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, לקבוע תקופת שלילה ארוכה יותר, וכן לפסוק פיצויים לטובת משפחת המנוח. לדברי העותרים, זו הייתה גם עמדתה העקבית של התביעה בשלב הטיעונים לעונש, ולכן תמוהה ההחלטה שלא להגיש ערעור על גזר הדין.

5. המדינה סבורה כי דין העתירה להידחות על הסף, בהיעדר עילה להתערבות בית משפט זה. המדינה מפנה לפסיקה שבה נקבע כי רק במקרים נדירים יתערב בית משפט זה באופן שבו מנהלת התביעה את ההליכים הפליליים. נטען כי מקרה זה אינו נמנה עם מקרים נדירים אלה. לגופם של דברים, נטען כי ההחלטה שלא להגיש ערעור על גזר הדין היא סבירה. לדברי המדינה, ההחלטה התקבלה בשים לב להלכות הברורות של בית משפט זה בדבר היקף ההתערבות המצומצם של ערכאת הערעור בגזרי דין שנבקעו על-ידי הערכאה הדיונית. לפיכך, פרקליטות המדינה נוקטת בגישה מצמצמת בהגשת ערעורים על גזרי דין, ועושה כן רק כאשר קיימת סטייה ניכרת מרף הענישה הראוי והנוהג. בנסיבות העניין, מצא מנהל המחלקה הפלילית כי עונשו של המשיב אינו חורג באופן קיצוני מהעונש הראוי. זאת, בין היתר, בשל נסיבות האירוע הייחודיות, כפי שתוארו לעיל, ונסיבותיו האישיות החיוביות של המשיב. המשיב סבור אף הוא כי דין העתירה להידחות מטעמים דומים. הוא מוסיף כי הוא התחיל לשאת בעונש שהוטל עליו.

6. לאחר שבחנתי את טענות העותרים ועמדת המשיבים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות בהיעדר עילה להתערבותו.

הלכה היא כי היקף התערבותו של בית משפט זה בשיקול דעת רשויות התביעה, בשאלה אם להשיג על הכרעה שיפוטית שניתנה בהליך פלילי, היא מצומצמת ביותר (בג"ץ 4915/09 שטארמן נ' היועץ המשפטי לממשלה (23.6.2009)). בית המשפט יתערב בהחלטות מעין אלה רק במקרים נדירים. אכן, "מושכלות ראשונים הם כי תחום שיקול הדעת המקצועי של התביעה הכללית הוא רחב, ובית משפט זה לא יתערב בדרך הפעלתו אלא אם כן חלה חריגה קיצונית מאמות המידה הנהוגות במשפט הציבורי בדרך יישומו" (בג"ץ 2618/04 אלום נ' מדינת ישראל (19.5.2005)). לא מצאתי כי המקרה דנן נמנה עם מקרים נדירים אלו. מנהל המחלקה הפלילית, לאחר שבחן את מכלול השיקולים (לרבות טענותיהם של העותרים שהובאו במכתב שהועבר אליו), מצא כי אין מקום להגיש ערעור על גזר הדין. זאת, על רקע ההלכה הברורה הנוגעת להתערבות ערכאת הערעור בגזרי הדין (שמשליכה כמובן על סיכויי הערעור), וכן בשים לב לנסיבותיו הפרטיקולאריות של האירוע נושא כתב האישום. המדינה עומדת על נסיבותיו הייחודיות של האירוע שבו מצא המנוח את מותו בזו הלשון:

"המשיב נקלע לעימות מילולי ופיסי שהוא לא היה חלק ממנו, וכשניסה לברוח מהמקום מצא עצמו קרוב לאלימות פיסית קשה מצד המנוח וחבריו. כפי שקבע בית המשפט קמא, תחושתו הסובייקטיבית של המשיב הייתה שהמנוח וחבריו רצו להרוג אותו, ומובן מאליו שגם אלמלא היה שיכור, שיקול דעתו לא היה צלול בנסיבות שכאלה. המשיב לא הבחין במנוח בשעה שנסע במהירות לכיוון היציאה ממגרש החניה, ובית המשפט קמא קבע כי 'התנהגות המנוח תרמה אף היא, ובמידה לא מבוטלת, להתרחשות הדריסה'. בנוסף, בית המשפט קמא קבע כי לא ניתן להוכיח ברמה הנדרשת במשפט הפלילי כי שכרותו של המשיב גרמה לדריסה" (סעיף 23 לתגובת המדינה לעתירה).

בה במידה נשקלו מאפייניו האישיים החיוביים של המשיב, שנטל אחריות על מעשיו "וחש אשמה, כאב וחרטה על דריסת המנוח". מכלול שיקולים אלה, שהביא את בית המשפט המחוזי להקל עם המשיב, הביא את הרשות המוסמכת לידי מסקנה כי העונש שנגזר לא סטה לקולה באופן ניכר מרף הענישה, במידה המצדיקה ערעור מטעמה של המדינה.

7. ברורה היא התחושה הקשה של העותרים, שאיבדו את בנם כשהוא בן 19 בלבד. עם זאת, לא מצאנו כי קיימת - על פי אמת המידה המצמצמת שעליה עמדנו - עילה להתערבותנו בהחלטת הרשות המוסמכת שלא להגיש ערעור על גזר הדין. יודגש כי אין בדחיית העתירה משום נקיטת עמדה בשאלה אם העונש הנגזר על המשיב הוא ראוי אם לאו. זאת, משום שאין אנו דנים בערעור על גזר הדין לגופו, כי אם בביקורת שיפוטית על חוקיות הפעלת שיקול הדעת של הגורם המוסמך בפרקליטות המדינה. במישור זה, כאמור, לא מצאנו עילה להתערבותנו.

העתירה נדחת אפוא, ללא צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ה בחשוון התשע"ד (29.10.2013).